

NOVÁ DUCHOVNÍ SPOLEČENSTVÍ

V dějinách se vždycky znovu obnovil křesťanský a církevní život tam, kde lidé v konkrétním tvaru žité víry původním způsobem znovu objevili Ježíše Krista jako svůj zdroj a zároveň v něm znovu našli samy sebe. Ježíš Kristus je mi blíž – já jsem si blíž – a lze připojit ještě dvě další dimenze: vzájemně jsme si blíž – světu jsme blíž. Evangelium si razí cestu a tím razí cestu nám. Tam, kde k tomu dochází, začíná duchovní pohyb, vzniká duchovní hnutí. – Jako preludium, možná i jako předznamenání se před tímto stoletím objevuje sv. Terezie z Lisieux, která nám ukazuje „malou cestu“ a která nechává ve všech povoláních v církvi vystupovat jedině společné povolání: být láskou, která se ve snoubeneckém příklonu ke Kristu otvírá, stává sestrou těm, kteří stojí „venku“.

Klaus Hemmerle, biskup v Cáchách (ThPQ 1980/1)

Z duchovních společenství jsou *Equipes Notre Dame* nové především proto, že jde o *společenství manželských dvojic*. Equipes mají svůj historický původ v Paříži, kde se krátce před 2. světovou válkou několik mladých manželských párů společně s duchovním zakladatelem celého hnutí abbé Caffarelem pokusilo jako skupina „hlouběji prožívat svátost manželství“. Po válce se tento model poměrně rychle rozšířil. Dnes po celém světě asi 3700 skupin s 21 000 manželskými dvojicemi. Jedna skupina se skládá ze čtyř až sedmi manželských párů a kněze. Členové skupiny se scházejí jeden večer za měsíc střídavě vždy u jedné rodiny. Obsahem těchto setkání je společné jídlo, rozhovor, diskuse na předem dohodnuté věcné téma, četba Písma a modlitba. Zájem těchto skupin je učit se společnému rozhovoru mezi manžely, s dětmi a ve skupině, ale kromě toho cvičit se ve společné modlitbě. Individuální a společná modlitba tak nejen hraje důležitou roli v osobním životě členů, ale na schůzkách se praktikuje hlasitá volná modlitba na text Písma, kterou vyslovují účastníci jeden po druhém. Toto zcela uvědomělé úsilí po prohloubeném životě víry a modlitby, soustředěném zvláště ve stále novém objevování smyslu svátosti manželství, je specifikum společenství rodin v rámci Equipes i mimo něj.

Těmto Equipes jsou nejbližší *Společenství křesťanského života*, rovněž laické společenství, které vzniklo z mariánské kongregace. Odtud pochází jeho ignaciánský ráz a intenzivní kontakty s Tovaryšstvem Ježíšovým. Zvláštní roli v jeho modlitebním životě má tzv. „modlitba odpovědnosti“ (určitý druh podrobného denního zpytování svědomí), která se koná i ve skupině. Specifický zdroj své spirituality mají v duchovních cvičeních sv. Ignáce. K závazkům, které na sebe členové berou, patří proto každoroční účast na „intenzivní době“, která se „věrně, ale s pružností“ řídí podle ignaciánských exercicií.

Tři jiné, daleko známější skupiny resp. hnutí, jsou hnutí Charlese Foucaulda, Focolare a Schönstattské hnutí. Mají jedno společné: jsou to jakási „rodinná“ společenství, mající různé „děti“. V rámci *Schönstattského hnutí* — založeného pallottinským knězem Josefem Kentenichem a mimo Německo rozšířeným hlavně v Jižní Americe — existuje šest sekulárních institutů: dva kněžské, jedno mužské a dvě ženské společenství a institut rodin. Schönstattské společenství Mariiných sester byl první (1948) církevně—právně ustavený německý světský institut. Hnutí samo

přesahuje hranice těchto pevných skupin chápe se jako apoštolská, zvláště v rodinné pastoraci angažovaná iniciativa. Známa je výrazně *mariánská spiritualita* Schönstattských (se silnou duchovní vazbou na svatyni Matky Boží v Schönstattu jako na „svaté místo“ setkání s Bohem).

„*Společenství duchovní rodiny Karla Foucaulda*“ se od smrti svého spiritus rector rozšířila po celém světě. Hesla jejich společné spirituality jsou *klanění* (být pro Boha, ztížit se před ním), *Nazaret* (jako znamení obyčejného křesťanského všedního dne, jako *poslední místo*, kde žije křesťan jako Ježíš ve skrytosti a nenápadnosti) a *chudoba*. Velký význam pro život společenství má slavení eucharistie, uctívání eucharistie, rozhovor o Písmu a společná životní obnova (*révision de vie*). — První kongregace, které vznikly na základě pravidel navržených Karlem Foucauldem, byli Malí bratři Ježíšovi a Malé sestry Ježíšovy, kteří vedou kontemplativní život uprostřed světa v co nejskromnějších poměrech po každé stránce. Vedle nich dnes existují ještě Malí bratři a Malé sestry radostné zvěsti, přejímající za stejných podmínek úkoly apoštolské a misionářské. *Fraternita Jesus Caritas* je sdružení zaměstnaných žen, žijících na způsob světského institutu podle evangelijních rad. Důležité je i kněžské společenství. *Jesus Caritas*, sdružující světské kněze, kteří chtějí vykonávat svou službu v církvi – v duchovní správě, teologii nebo vedoucích církevních pozicích – v duchu Malých bratří. Postupně nabývá pevné podoby i Společenství Karla Foucaulda, sestávající z laiků, kteří v zaměstnání i v rodině považují život K. Foucaulda za komentář k evangeliu, „který je stále více odkazuje na Ježíše jako na střed života“.

Největší odezvu našlo hnutí *Fokolár* (it. *focolare* – krb). Vyšlo z iniciativy učitelky Chiary Lubichové z Tridentu, která po zkušenostech zkázy válečné a poválečné doby, spolu se skupinou mladých žen stejného věku začala žít novým způsobem podle evangelijních rad. Z těchto začátků vyrostlo hnutí, které je dnes rozšířeno asi ve 100 zemích po celém světě. Základními buňkami celého hnutí je v současné době asi 220 fokolárů s 2400 členy. Většina z nich jsou muži a ženy, žijící jako laici v civilním zaměstnání podle třech slibů (bydlí v normálních bytech jako skupinka mužů nebo žen. Značný počet „vlastních“ fokolarinů jsou však i manželé, kteří se bez slibů, formou přípovědi a účastí na životě Společenství podílejí na radikalitě fokolárů. Kolem těchto komunit se sdružuje hnutí rodin (Nová rodina) a společenství kněží (Kněžský fokolár), a početně nejsilnější skupina „dobrovolníků“ otevřeného hnutí Nová společnost. Druhá generace hnutí zahrnuje asi 12 000 mladých, kteří žijí ve společenství majetku a podle ideálů fokolárů. Zvláštností hnutí je ekumenické otevření, dokonce i příslušníkům nekřesťanských náboženství. Oficiálně se hnutí nazývá *Opus Mariae*; Mariapoli jsou místa, kde se prožívá po určitou dobu model soužití v evangelijní lásce a radosti.

Svou spiritualitu charakterizují fokolarini *třemi biblickými hesly*: „Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu...“ resp. „aby všichni byli jedno“ (jednota a láska jako principy soužití, v němž se prožívá Ježíšova přítomnost); „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil!“ (Blížkost k „opuštěnému Ježíši“, prožívání Boha, když je vzdálen); „kdo vás slyší, mě slyší“ (samozřejmě se počítá s církevní pravomocí v jejich konkrétních nositelích).

V irském Dublinu se v roce 1521 ve skupině mladých lidí z charitativní konference sv. Vincence vynořila otázka „Můžeme se stát svatými?“ Odpověď hledali u Panny Marie a jí se zasvětili podle návodu sv. Ludvíka Marie Grigniona z Montfortu (†1716). Jeho spiritualitu přijali za svou a začali intenzivně pracovat pro Boží království. Podivuhodný úspěch u prostitutek a jiných ztracených existencí je povzbudil k rozvinutí další činnosti (návštěvy domácností, náboženské knihy atd.). Postupně se rozšířili do jiných zemí a světadílů. Názvem *Legio Mariae* chtěli vyjádřit plnou ochotu k Boží službě v duchu Panny Marie. Legionářem se může stát každý řádný katolík, ochotný žít a působit podle pravidel LM. Pomocní legionáři pomáhají modlitbou. Cíle jsou: 1. evangelizace, 2. upevňování víry katolíků, 3. služba starým a nemocným (kromě materiální charity).

Zdůrazněně laický charakter má světský institut *Opus Dei*. Převážná většina jeho členů žije v manželství s rodinami. Jiní žijí v celibátu a jsou normálně zaměstnáni; z nich pocházejí představení. Kněží jsou jen dvě procenta a nejsou jim svěřovány žádné vedoucí funkce. Počátek hnutí se datuje k roku 1928, kdy byl zakladatel, kněz a profesor Josemaria Escrivá de Balaguer y Albas, ve věku 26 let. Začal se skupinou studentů, umělců a dělníků starat se o nemocné a opuštěné na okraji Madridu. 1930 vznikla ženská větev, 1943 kněžský svaz „svatého kříže“. Když zakladatel umíral v Římě roku 1975, mělo trojí dílo 60 000 členů v 80 zemích. Spiritualita je zaměřena proti rozpolcení křesťanů mezi osobní zbožnost a veřejné působení. Práce v povolání má být zahrnuta do duchovního snažení: sloužit Bohu co nejdokonalejší prací. Členové „Božího díla“ se věnují nejrůznějším povoláním, intelektuálním i manuálním, a ani politické názory jim nejsou předpisovány. Velká váha se přikládá soustavné duchovní formaci.

Podle ThPQ (1980) a NZZ (1978)

Cesta, ale ne jediná

Jistě dnes existuje více způsobů, jak křesťansky žít, než je způsob života skupin a neznamena to, že každý, kdo nevidí své povolání v duchovním společenství, utíká z boje. Ale nenahraditelná funkce těchto skupin (nehledě na jejich apoštolskou a misionářskou angažovanost) je připomínka toho, že bez společenství a bez nějakého způsobu duchovního života ztrácí křesťanská existence půdu pod nohama a degeneruje na církevní nebo společensko—sociální provoz. Podoba tohoto duchovního „podloží“ však může být různá.

Klaus Hemmerle (1977)

S odmítnutím mnišství zasáhla reformace také celibát. Člověk s překvapením objevuje, že reformační církve zduovaly na celá staletí zed' mlčení kolem textů, které pojednávají o životě bez manželství. Uznávají ho jen ve výjimečných případech proto, aby byl člověk více k dispozici. V jejich myšlení však nemá místo hlavní motiv pro čistotu, totiž očekávání Kristova příchodu, celibát jako znamení nadcházejícího Božího království. To, že Luther zrušil mnišské sliby, mělo v protestantismu za následek nejen odbourání života ve společenství, ale také téměř úplné vyhasnutí povolání k čistotě a její praktikování. Když chce člověk bojovat proti nějakému stanovisku, má sklon k tomu, aby je karikoval. Tak se jednotlivé nemorální případy zobecnily a tím se rozšířila nedůvěra k výzvě evangelia na celá staletí.

Roger Schutz, Dynamika provizorního

Evangelium už je takové, že dovede některé cele strhnout, takže se ani neožení ani nevadí, že se sdruží a slouží Kristu v určitém úkolu bezvýhradně. Tam, kde je živé evangelium, budou jeptišky a mniši, i když nebudou vypadat tak, jak je známe ze středověkých obrázků. Budou vytyčovat v nemocnicích i jinde znamení, že království Boží se už zde – byť zlomkovitě a neúplně – stává skutečností. Reformace jako by měla za to, že každé mnišství musí nutně skončit ve spoléhání na zásluhy před Bohem. Já si však myslím, že se v tom mýlila. Proto její principální NE k mnišství nesdílím.

Josef Smolík v ev. časop. Bratrstvo, 1971/8.